

576

Besluit van 7 juli 1994, houdende regelen ter zake van het houden en huisvesten van kalveren (Kalverenbesluit)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van 8 december 1993, No. J. 9319377, Directie Juridische en Bedrijfsorganisatorische Zaken;

Gelet op richtlijn nr. 91/629/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 november 1991 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren (PbEG 1991, L 340) en gelet op artikel 35, 38, 45 en 111 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren;

Gezien de adviezen van de Raad voor dierenaangelegenheden, het Landbouwschap, de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, het Produktschap voor Vee en Vlees, het Produktschap voor Veevoeder en het Overlegplatform vleeskalverensector;

De Raad van State gehoord (advies van 24 mei 1994, No. W11.93.0828);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van 30 juni 1994, No. J. 949687, Directie Juridische en Bedrijfsorganisatorische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. kalf: rund behorend tot de soort *Bos primigenius taurus*, van ten hoogste zes maanden met uitzondering van zodanige dieren in een dierproef als bedoeld in de Wet op de dierproeven;
- b. vleeskalf: kalf dat kennelijk wordt opgefokt tot een rund bestemd om met het oog op de vleesproductie te worden geslacht op een leeftijd van ten hoogste acht maanden;
- c. vleesstierkalf: kalf van het mannelijk geslacht dat wordt opgefokt tot een rund kennelijk bestemd om met het oog op de vleesproductie te worden geslacht op een leeftijd van ten minste acht maanden;
- d. eenlingbox: ruimte met ten minste drie wanden bestemd voor het huisvesten van één kalf;
- e. stal: ruimte bestemd voor het houden al dan niet in eenlingboxen, van één of meer kalveren;
- f. richtlijn 91/629/EEG: richtlijn nr. 91/629/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 november 1991 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren (PbEG L 340);

- g. bijlage: bijlage bij richtlijn 91/629/EEG;
- h. derde land: land waarop het Verdrag betreffende de Europese Unie niet van toepassing is.

Artikel 2

1. Het houden van kalveren geschiedt overeenkomstig artikel 3, tweede lid, van dit besluit.

2. Het huisvesten van kalveren geschiedt overeenkomstig artikel 3, eerste lid, en de artikelen 4 tot en met 10 van dit besluit alsmede de punten 1 tot en met 3, 4, tweede alinea, eerste zin, 5, 6, tweede alinea, 7, 8, laatste zin, 10, 12, laatste zin, 13 en punt 14 voorzover betreffend het ontwerpen, bouwen en plaatsen van voeder- en drinkinstallaties, van de bijlage.

3. De verzorging van kalveren geschiedt overeenkomstig de punten 4, eerste alinea en tweede alinea, laatste zin, 6, eerste en derde alinea, 8, eerste en tweede zin, 9, 11, 12, eerste zin, en punt 14 voorzover betreffend het onderhoud van voeder- en drinkinstallaties, van de bijlage.

Artikel 3

1. Andere kalveren dan vleeskalveren worden niet in eenlingboxen gehuisvest indien de kalveren ouder zijn dan acht weken.

2. Kalveren in eenlingboxen en vleesstierkalveren ouder dan acht weken worden niet aangebonden gehouden.

Artikel 4

1. Indien de kalveren in eenlingboxen worden gehouden, hebben de eenlingboxen elk een breedte van ten minste 0,8 maal de schofthoogte of 81 cm hart op hart der wanden gemeten en een lengte van ten minste 130 cm voor kalveren tot en met de leeftijd van acht weken en een lengte van ten minste 180 cm voor kalveren ouder dan acht weken.

2. Indien de kalveren anders dan in eenlingboxen aangebonden worden gehouden, heeft elk kalf de beschikking over een plaats met een breedte van ten minste 0,8 maal de schofthoogte of 81 cm.

3. Indien de kalveren anders dan aangebonden of in eenlingboxen worden gehouden, heeft elk kalf de beschikking over ten minste 1,5 m² vloeroppervlakte.

Artikel 5

Onverminderd punt 7 van de bijlage is, indien de kalveren zijn gehuisvest in een stal met ligboxen, het aantal ligboxen ten minste gelijk aan het aantal kalveren.

Artikel 6

Onverminderd punt 12 van de bijlage beschikken kalveren in stallen voorzien van een systeem van voorraadvoeding over ten minste één eetplaats per drie kalveren en in stallen zonder een systeem van voorraadvoeding over ten minste 0,40 m voerhekbreedte.

Artikel 7

De wanden van een eenlingbox en de eventuele schotten tussen aangebonden kalveren zijn zodanig opengewerkt dat naast elkaar gehouden kalveren elkaar kunnen zien zonder dat zij hun kop door de openingen kunnen steken.

Artikel 8

1. Onverminderd punt 10 van de bijlage moeten andere kalveren dan vleesstierkalveren alsmede vleesstierkalveren tot een leeftijd van twee maanden kunnen liggen op een vloer die is ingestrooid of is voorzien van een kunststof mat, houten lattenrooster of rubber top laag.

2. De oppervlakte van de in het eerste lid bedoelde vloer bedraagt in stallen waarin de kalveren niet zijn aangebonden of niet in eenlingboxen zijn gehuisvest, voor kalveren tot een leeftijd van drie maanden ten minste 0,50 m² beschikbare ruimte per kalf en voor kalveren ouder dan drie maanden ten minste 0,70 m² beschikbare ruimte per kalf.

3. Onverminderd punt 10 van de bijlage voldoen betonroostervloeren aan de Nederlandse normen, bedoeld in NEN-normen nr. 3873 betreffende roostervloeren van gewapend beton voor stalgebouwen, zoals uitgegeven door het Nederlands Normalisatie-Instituut in februari 1989.

Artikel 9

Van passend dag- of kunstlicht als bedoeld in punt 5 van de bijlage is sprake indien de oppervlakte aan lichtdoorlatend materiaal in wand of dak van een stal bestemd voor vleeskalveren ten minste 2% bedraagt van de vloeroppervlakte van de stal en van een stal bestemd voor andere kalveren dan vleeskalveren ten minste 5% bedraagt van die oppervlakte, waarbij het materiaal zodanig is aangebracht dat het licht in de stal gelijkmatig is gespreid.

Artikel 10

De ruimte bestemd voor de afzondering van zieke of gewonde kalveren, bedoeld in punt 6, tweede alinea, van de bijlage, biedt plaats aan ten minste 1% van het aantal gehouden kalveren en indien dit minder is dan één, aan ten minste één kalf.

Artikel 11

Onverminderd het overigens ten aanzien van de invoer bepaalde is de invoer vanuit een derde land van kalveren die via Nederland voor het eerst op het grondgebied van de Europese Gemeenschappen worden gebracht, slechts toegestaan indien de kalveren vergezeld gaan van een geldig, door de bevoegde autoriteit van dat derde land afgegeven, volledig ingevuld en gedagtekend certificaat als bedoeld in artikel 8 van richtlijn 91/629/EEG.

Artikel 12

1. Een wijziging van de in artikel 2 bedoelde bijlage dan wel van artikel 8 van richtlijn 91/629/EEG, treedt voor de toepassing van artikel 2 onderscheidenlijk artikel 11 van dit besluit in werking met ingang van de dag waarop aan de betrokken wijziging uitvoering moet zijn gegeven.

2. Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij doet mededeling in de Staatscourant van een wijziging als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 13

1. Artikel 8, derde lid, is niet van toepassing op een betonroostervloer waarvan de gebruiker kan aantonen dat hij voor 1 januari 1994 in gebruik is genomen.

2. De artikelen 3, tweede lid, 4 en 7 zijn tot 1 januari 2004 niet van toepassing indien het een stal betreft waarvan de gebruiker kan aantonen

dat hij voor 1 januari 1994 in gebruik is genomen en voorzover die stal of het in het desbetreffende artikel of artikellid bedoelde onderdeel daarvan nadien niet is verbouwd of herbouwd.

Artikel 14

Het besluit van 8 september 1961, houdende regelen, ter uitvoering van artikel 1 van de Wet op de dierenbescherming inzake het houden van mestkalveren (Stb. 296) wordt ingetrokken.

Artikel 15

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 16

Dit besluit kan worden aangehaald als: Kalverenbesluit.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 7 juli 1994

Beatrix

De Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. D. Gabor

Uitgegeven de *negende* augustus 1994

De Minister van Justitie,
A. Kosto

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 september 1994, nr. 175.

NOTA VAN TOELICHTING

§ 1. Algemeen

Met het onderhavige besluit wordt uitvoering gegeven aan de Richtlijn nr. 91/629/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 november 1991 tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren (Pb. EG L 340). Het besluit is gebaseerd op de artikelen 35, 38 en 45 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren op grond waarvan regels kunnen worden gesteld voor de wijze waarop bepaalde soorten en categorieën dieren gehouden, verzorgd respectievelijk gehuisvest moeten worden, alsmede op artikel 111 van de wet.

Richtlijn 91/629/EEG en de daarbij behorende bijlage stelt de minimum-eisen vast waaraan de bedrijven waar kalveren worden gehouden, moeten voldoen. Op grond van artikel 11 van de richtlijn mogen de Lid-Staten bepalingen handhaven of toepassen die strenger zijn dan de bepalingen van de richtlijn.

De richtlijn en het onderhavige besluit zijn beperkt tot alle kalveren met een leeftijd van zes maanden of jonger, met inbegrip van kalveren die met het oog op de toekomstige melkproductie worden opgefokt. In artikel 1, onderdeel a, van het besluit zijn kalveren die zich bevinden in een dierproef als bedoeld in de Wet op de dierproeven, buiten de reikwijdte van het besluit geplaatst. Het besluit is ingevolge artikel 113 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren wel van toepassing op kalveren die worden gehouden in de periode voorafgaand aan en volgend op een dierproef. Vanuit welzijnsoogpunt is een algemene vrijstelling voor dieren die bestemd of gebruikt zijn voor een dierproef niet te rechtvaardigen.

Voor de implementatie is de systematiek van de richtlijn gevolgd. De eisen die zijn vastgelegd in de tekst van de richtlijn zelf zijn in het onderhavige besluit opgenomen. Voorts is in artikel 2 bepaald dat het houden, het verzorgen en het huisvesten van kalveren in overeenstemming dient te zijn met de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG. Omdat de bepalingen van de bijlage een veelal technisch karakter hebben is aan deze opzet de voorkeur gegeven boven het overnemen van alle bepalingen in het onderhavige besluit zelf. Aan de in de bijlage gestelde eisen moet uiteraard onverkort worden voldaan. Wel is in het besluit een aantal artikelen opgenomen die een concretisering bevatten van – meer algemene – bepalingen uit de bijlage. De achtergrond hiervan is dat de huidige praktijk van de kalverhouderijen reeds in belangrijke mate van deze geconcretiseerde normen uitgaat. Deze normen zijn ontwikkeld in het kader van het reeds geruime tijd bestaande zogenaamde tripartite overleg tussen bedrijfsleven, dierenbescherming en overheid. Dit heeft in 1988 geleid tot de opstelling van beleidsvoorstellen met betrekking tot het welzijn van rundvee waarin de overeenstemming tussen de drie betrokken partijen is neergelegd omtrent de wijze van houden, huisvesten en verzorgen van kalveren met uitzondering van vleeskalveren. Voor vleeskalveren is apart tripartite overleg gevoerd. Bij het overleg zijn tevens voorstellen gedaan voor toekomstige wet- en regelgeving. Op een aantal punten is voor het voldoen aan de overeengekomen eisen een overgangstermijn afgesproken. Met name dankzij op basis van de afspraken gegeven voorlichting wordt door het bedrijfsleven reeds in overwegende mate overeenkomstig de gemaakte afspraken gewerkt.

Omdat het niet opnemen van deze overeengekomen en in de praktijk nageleefde normen in het onderhavige besluit vanuit het oogpunt van het welzijn van de kalveren een stap terug zou betekenen, is ervoor gekozen om overeenkomstig deze eisen een nadere invulling te geven aan de

betreffende bepalingen van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG. Gelet op het voorgaande is bij betrokkenen daarvoor een groot draagvlak te verwachten.

In de artikelsgewijze toelichting wordt te bestemder plaatse nader op de concrete invulling van de bijlage ingegaan. Het is niet mogelijk gebleken om thans een nadere concretisering te geven van alle meer algemene bepalingen van de bijlage omdat op een aantal punten nog niet voldoende relevant onderzoek is gedaan.

Artikel 4, tweede lid, van richtlijn 91/629/EEG geeft de Europese Commissie de mogelijkheid om in de vorm van aanbevelingen minimum-eisen vast te stellen in aanvulling op de bijlage. In artikel 6 van richtlijn 91/629/EEG is voorts vastgelegd dat de Europese Commissie in 1997 een verslag aan de Raad van de Europese Gemeenschappen zal uitbrengen in het licht van een advies van het Wetenschappelijk Veterinair Comité over optimale houderijsystemen. Dit verslag zal vergezeld kunnen gaan van voorstellen. Het valt aan te nemen dat dergelijke voorstellen ook gevolgen zullen hebben voor richtlijn 91/629/EEG hetgeen ook blijkt uit artikel 3, vierde lid, tweede gedachtenstreepje, van de richtlijn waarin de geldigheid van de thans gestelde eisen wordt beperkt tot 1 januari 2008.

In het onderhavige besluit is in aanvulling op de richtlijn en in overeenstemming met de hierboven vermelde afspraken in het tripartite overleg, ten aanzien van het aanbinden van kalveren en het huisvesten in eenlingboxen een gedifferentieerd verbodsregime in het onderhavige besluit opgenomen. Voor een nadere uiteenzetting zij verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij artikel 3.

Overtreding van de voorschriften die bij algemene maatregel van bestuur op grond van de artikelen 38, 45 en 111 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren zijn gesteld, zijn gekwalificeerd als economische delicten en vallen op grond van artikel 125 van de genoemde wet onder de Wet economische delicten. Schending van de voorschriften die bij algemene maatregel van bestuur zijn gesteld op grond van artikel 35 is een overtreding in de zin van het commune strafrecht (artikel 35 juncto artikel 121 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren). In artikel 2 van het onderhavige besluit is in de verschillende artikelleden aangegeven welke bepalingen van het besluit en van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG in acht moeten worden genomen bij respectievelijk het houden, het huisvesten en het verzorgen van kalveren. De wettelijke grondslag voor de opeenvolgende leden van artikel 2 van dit besluit is gelegen in respectievelijk artikel 35, 45 en 38 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de grondslag van artikel 11 van het besluit in artikel 111 van de wet.

Over een ontwerp van het onderhavige besluit is overeenkomstig artikel 110, vierde en vijfde lid, van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren advies gevraagd aan de Raad voor dierenaangelegenheden en de bij het houden van kalveren meest betrokken organisaties. In § 2 van deze toelichting wordt op de uitgebrachte adviezen ingegaan.

Na vaststelling wordt dit besluit overeenkomstig artikel 110, eerste lid, van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren aan de beide Kamers der Staten-Generaal overgelegd. Binnen 30 dagen na overlegging kan door een der Kamers de wens te kennen worden gegeven dat de inwerking-treding van het besluit bij wet dient te geschieden.

Het onderhavige besluit betekent ten opzichte van de bestaande situatie een uitbreiding van de regelgeving op het terrein van de kalverhouderij. Voor de bescherming van het welzijn van kalveren gold slechts het Besluit houdende regelen ter uitvoering van artikel 1 van de Wet op de dierenbe-

scherming inzake het houden van mestkalveren (Stb. 1961, 296). Voor de houders van andere kalveren dan vleeskalveren heeft dit geen grote lastenverzwaring tot gevolg omdat de bestaande praktijk van de kalverhouderij reeds in grote mate in overeenstemming is met het onderhavige besluit. Voor de vleeskalverhouderijen betekent dit besluit een lastenverzwaring voorzover zij nog niet voldoen aan de gestelde minimum ruimte-eisen voor de huisvesting in eenlingboxen. Naar schatting voldoet thans 80% van deze kalverhouderijen nog niet aan de eisen die met ingang van 1 januari 2004 voor alle kalverhouders gaan gelden.

Gelet op het feit dat het besluit meer concrete eisen bevat dan voorheen golden, zal er voorts vaker aanleiding zijn om tot opsporing en vervolging over te gaan. Het toezicht op de naleving van het besluit zal echter veelal in het kader van reeds bestaande (veterinaire) controles kunnen geschieden.

Tegelijk met de inwerkingtreding van dit besluit wordt het bestaande Besluit houdende regelen ter uitvoering van artikel 1 van de Wet op de dierenbescherming inzake het houden van mestkalveren ingetrokken.

§ 2. Adviezen

Over het concept van het onderhavige besluit is advies gevraagd aan:

- de Raad voor dierenaangelegenheden;
- het Landbouwschap;
- de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren;
- het Produktschap voor Vee en Vlees;
- het Produktschap voor Veevoeder;
- de Nederlandse Vereniging van Kalfsvleesproducenten;
- de Centrale Organisatie voor de Vleesgroothandel;
- de Nederlandse Vereniging van Mengvoederfabrikanten.

Alle organisaties hebben advies uitgebracht. De drie laatstgenoemde organisaties zijn verenigd in het Overlegplatform vleeskalverensector waarin ook de Nederlandse Bond voor Handelaren in Vee deelneemt. Zij hebben een gezamenlijk advies uitgebracht.

Het Overlegplatform vleeskalverensector, het Produktschap voor Vee en Vlees en het Produktschap voor Veevoeder geven te kennen zich te kunnen vinden in het concept-Besluit, mede gelet op het overleg dat in tripartite verband over het onderwerp heeft plaatsgevonden.

De Raad voor dierenaangelegenheden stelt vast dat het concept-Besluit een – voor dit moment – acceptabel compromis vormt. De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren meent dat het welzijn van de kalveren niet aanzienlijk zal verbeteren.

Zij meent dat alleen met een verplichting tot groepshuisvesting recht zou zijn gedaan aan het uitgangspunt van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Met het onderhavige besluit wordt allereerst uitvoering gegeven aan richtlijn 91/629/EEG en wel zoveel mogelijk in overeenstemming met de in tripartite verband gemaakte afspraken. Hiermee is evenwel niet het eindpunt bereikt. Zoals in § 1 van deze nota van toelichting is aangegeven is echter in richtlijn 91/629/EEG de mogelijkheid geschapen om op communautair niveau nadere voorstellen te doen op basis van wetenschappelijk onderzoek. Nieuwe ontwikkelingen kunnen leiden tot wijziging van de richtlijn en het onderhavige besluit. De Raad voor dierenaangelegenheden noemt het onderhavige besluit dan ook een momentopname en wijst terecht op de wenselijkheid van een meer fundamentele discussie over huisvestingssystemen.

Op de opmerkingen in de adviezen die betrekking hebben op de afzonderlijke artikelen wordt te bestemder plaatse in de artikelsgewijze toelichting ingegaan.

5 3. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

In de praktijk van de kalvermesterijen wordt onderscheid gemaakt tussen categorieën kalveren waarvoor de wijze van houden, verzorgen en huisvesten op een aantal punten onderling verschilt. Dit geldt voor het aanbinden en huisvesten in eenlingboxen (artikel 3), de stalvloer (artikel 8) en voor de vereiste hoeveelheid licht in de stal (artikel 9). Met het oog daarop zijn in de onderdelen b en c aparte omschrijvingen opgenomen voor vleeskalf en vleesstierkalf. Hoewel de leeftijd waarop kalveren worden geslacht per categorie kalveren verschilt, hebben de eisen van het onderhavige besluit uitsluitend betrekking op de eerste zes levensmaanden van de kalveren. Dit stemt overeen met de reikwijdte van richtlijn 91/629/EEG. Met betrekking tot de begripsomschrijving van «stal» in onderdeel e zij vermeld dat hieronder de gehele stal wordt begrepen, dat wil zeggen met inbegrip van de gangpaden en de bewegingsruimte voor de verzorging van de dieren. Met het oog hierop merkt het Landbouwschap in zijn advies op dat in de begripsomschrijving van «stal» beter de term «houden» dan de term «huisvesten» kan worden gebruikt. Het artikelonderdeel is dienovereenkomstig aangepast. Om misverstanden te voorkomen is in de artikelen waarin normen worden gegeven voor de netto-ruimte waarover de dieren moeten beschikken telkens de term «beschikken» of «beschikbaar» gebruikt.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt dat het houden, het huisvesten onderscheidenlijk het verzorgen dient te geschieden overeenkomstig de eisen die het onderhavige besluit en de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG daaromtrent stellen.

Uitgangspunt voor de keuze of iets moet worden aangemerkt als «verzorgen» dan wel als «huisvesten» is geweest dat maatregelen die telkenmale ingrijpen door de mens – al dan niet via hulpmiddelen – vereisen als «verzorgen» worden beschouwd. Een voorbeeld daarvan is het regelmatig testen van het alarmsysteem.

Daarentegen wordt het treffen van vaste voorzieningen zoals het aanbrengen van het alarmsysteem beschouwd als «huisvesten».

Het besluit geeft op een aantal punten een nadere invulling van de bijlage. Hierop is in het algemeen deel van deze toelichting ingegaan.

In het derde lid van dit artikel wordt verwezen naar punt 11 van de bijlage bij de richtlijn waarin onder meer wordt bepaald dat kalvervoer voldoende ijzer moet bevatten. De Dierenbescherming en een deel van de Raad voor dierenaangelegenheden bepleiten een nadere invulling van dit begrip door het stellen van een minimumnorm. Noch het tripartite overleg, noch het overleg tussen de EG-lidstaten heeft geleid tot een algemeen aanvaarde minimumnorm. Om die reden is van nadere invulling vooralsnog afgezien. In het kader van de opstelling van het in artikel 6 van de richtlijn genoemde verslag zal dit vraagstuk ongetwijfeld weer in EG-verband aan de orde komen. Dit kan leiden tot aanpassing van de richtlijn en van het onderhavige besluit.

Artikel 3

In richtlijn 91/629/EEG wordt over de toelaatbaarheid van het aanbinden en huisvesten in eenlingboxen als zodanig niets bepaald en worden in de

bijlage slechts eisen gesteld waaraan de voor het aanbinden gebruikte kettingen respectievelijk de eenlingboxen dienen te voldoen.

Het onderhavige artikel voegt daar met het oog op het welzijn van de kalveren en in overeenstemming met de eerdergenoemde afspraken in het tripartite overleg een gedifferentieerd verbodsregime aan toe. Het uitgangspunt daarbij is dat het voor het welzijn van de kalveren gewenst is dat de dieren een zekere bewegingsvrijheid en een bepaalde mate van onderling contact hebben. Ook de eisen die richtlijn 91/629/EEG stelt aan de eenlingboxen in artikel 3, eerste lid, en aan de kettingen in punt 8 van de bijlage bij de richtlijn zijn daarop gebaseerd. De differentiatie die in het onderhavige artikel is aangebracht beoogt een maximum aan bewegingsvrijheid voor de verschillende categorieën kalveren te verenigen met de eisen die de bedrijfsvoering van de verschillende typen kalverhouderijen stelt.

Dit levert voor de verschillende categorieën kalveren het volgende op. Door middel van het eerste lid is geregeld dat voor andere kalveren dan vleeskalveren met ingang van de datum van inwerkingtreding van het onderhavige besluit, het huisvesten in eenlingboxen verboden is wanneer de kalveren ouder zijn dan acht weken. Vanuit gezondheidsoogpunt is het gewenst om kalveren gedurende de eerste levensweken wel individueel te huisvesten. Vleeskalveren mogen boven de leeftijd van acht weken wel in eenlingboxen worden gehuisvest.

Het tweede lid bepaalt dat het aanbinden van kalveren in eenlingboxen verboden is. Dit verbod geldt voor alle categorieën kalveren. Voorts mogen vleesstierkalveren die ouder zijn dan acht weken – en die ingevolge het eerste lid niet in eenlingboxen worden gehuisvest – niet aangebonden worden gehouden. Dit is in overeenstemming met de in het tripartite overleg gemaakte afspraken.

Op grond van artikel 13, tweede lid, van dit besluit geldt voor het tweede lid van het onderhavige artikel een overgangstermijn. Voor bestaande stallen gaan de in het tweede lid gestelde verboden in op 1 januari 2004.

Met deze overgangstermijn is aangesloten bij de overgangstermijn die in artikel 3, vierde lid, eerste gedachtenstreepje, van richtlijn 91/629/EEG wordt gehanteerd. Bij herbouw of verbouw van bestaande systemen na inwerkingtreding van dit besluit dient wel te worden voldaan aan het bepaalde in het tweede lid. Overigens komt het in de praktijk nauwelijks meer voor dat kalveren in eenlingboxen worden aangebonden omdat het type boxen waarin dit noodzakelijk is, in onbruik beginnen te raken.

Artikel 4

Dit artikel bepaalt overeenkomstig artikel 3 van richtlijn 91/629/EEG de ruimte waarover kalveren ten minste moeten beschikken. Omdat de in de richtlijn gebruikte term «groepshok» niet is gedefinieerd en tot misverstanden aanleiding kan geven, is in plaats daarvan aangegeven dat het gaat om een stal waarin de kalveren niet zijn aangebonden en niet in eenlingboxen zijn gehuisvest. Dit is tevens de meest gangbare betekenis van de term «groepshok». In het eerste lid van het onderhavige artikel wordt naast de minimumbreedte overeenkomstig de richtlijn, tevens de minimumlengte van een eenlingbox bepaald overeenkomstig de in het tripartite overleg gemaakte afspraken. Voor de in het tweede lid geregelde standplaats van buiten eenlingboxen aangebonden kalveren is dit niet nodig geacht nu die dieren reeds over meer bewegingsruimte beschikken dan kalveren in eenlingboxen.

Artikel 3, eerste lid, eerste gedachtenstreepje, van richtlijn 91/629/EEG bepaalt dat kalveren in groepshokken over ten minste 1,5 m² per kalf met

een levend gewicht van 150 kg moeten beschikken. Hiermee is niet duidelijk of er andere eisen gelden en zo ja, welke deze zijn voor kalveren zwaarder dan 150 kg. Deze onduidelijkheid klemt des te meer nu vrijwel alle kalveren in de houderijen boven dit gewicht uitkomen. Gelet op de bestaande praktijk en de gemaakte afspraken in het tripartite overleg is ervoor gekozen om een minimumoppervlakte van 1,5 m² te eisen voor alle kalveren waarop dit besluit van toepassing is.

Voor de bedrijven die op grond van artikel 13, tweede lid, van dit besluit tot 1 januari 2004 gebruik mogen maken van bestaande stallen die niet aan de gestelde ruimte-eisen voldoen, zijn op grond van artikel 2, tweede lid, van dit besluit wel de algemene eisen van de bijlage bij de richtlijn van toepassing. Nu punt 7 van de bijlage bepaalt dat de stallen zo moeten zijn gebouwd dat kalveren zonder problemen moeten kunnen liggen, rusten, opstaan en zich kunnen likken, is langs deze weg verzekerd dat ook op deze bedrijven de kalveren een bepaalde bewegingsruimte moeten hebben. Overigens geldt ook hier dat bij herbouw of verbouw van bestaande stallen na inwerkingtreding van dit besluit wel aan de gestelde ruimte-eisen dient te worden voldaan.

Artikel 5

Om tegemoet te komen aan de rustbehoefte van de kalveren is het noodzakelijk dat ieder kalf op elk moment van de dag de mogelijkheid heeft om te gaan liggen. Teneinde overbezetting van stallen met een ligboxen-systeem te voorkomen, is overeenkomstig de afspraken in het tripartite overleg en in overeenstemming met de bestaande praktijk in het onderhavige artikel de aanvullende ruimte-eis gesteld dat er evenveel ligboxen als kalveren in de stal moeten zijn.

Hiermee wordt tevens een nadere invulling gegeven aan punt 7 van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG waarin wordt aangegeven dat elk kalf zonder problemen moet kunnen liggen en rusten.

Artikel 6

Punt 12 van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG stelt onder meer eisen aan de voedersystemen: kalveren die niet ad libitum worden gevoed moeten allemaal tegelijk kunnen eten. Als uitwerking daarvan en conform de afspraken in het tripartite overleg en de thans bestaande praktijk bepaalt het onderhavige artikel dat kalveren in die gevallen moeten beschikken over ten minste 0,40 m voerhekbreedte per kalf. In stallen waarin de kalveren door middel van voorraadvoeding (ad libitum) worden gevoed moeten zij kunnen beschikken over ten minste één eetplaats per drie kalveren. Een en ander is nodig om onrust te voorkomen. Voor de duidelijkheid zij hier vermeld dat automatische voedersystemen niet onder het begrip «voorraadvoeding» vallen.

Artikel 7

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 3, eerste lid, tweede gedachtenstreepje, van richtlijn 91/629/EEG voorzover daarin eisen worden gesteld aan de wanden van de eenlingboxen en de tussenschotten bij aangebonden kalveren, dat wil zeggen elke belemmering voor de kalveren om door te lopen. In het onderhavige artikel wordt terwille van de duidelijkheid nader bepaald wat onder opengewerkt wordt verstaan. Overeenkomstig artikel 3, vierde lid, eerste gedachtenstreepje, van de richtlijn is in artikel 13, tweede lid, van dit besluit voor bestaande stallen een overgangstermijn bepaald. Bij herbouw of verbouw van bestaande stallen moet wel aan de eisen van het eerste lid worden voldaan.

Artikel 8

Ten aanzien van de vloeren van de stal wordt in punt 10 van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG een aantal algemene eisen gesteld, waaraan in ieder geval moet zijn voldaan vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit. Deze eisen moeten verzekeren dat de vloeren hygiënisch, veilig en comfortabel zijn. Artikel 8 van het onderhavige besluit geeft aan deze algemene eisen ten aanzien van met name de ligvloeren een meer concrete invulling in aansluiting op de afspraken die daarover in het tripartite overleg zijn gemaakt. Voor de ligvloer is daarbij het uitgangspunt dat het welzijn van kalveren erbij gebaat is wanneer ze kunnen liggen op een vloer die relatief zacht is. Dit kan uiteraard ook de vloer van de eenlingbox of de ligbox zijn.

Gelet hierop wordt in het eerste lid bepaald dat de ligvloer moet zijn ingestrooid of zijn voorzien van een kunststof mat, houten lattenrooster of rubber toplaag. Hierbij wordt overeenkomstig de afspraken in het tripartite overleg een uitzondering gemaakt voor vleesstierkalveren die ouder zijn dan twee maanden. De achtergrond hiervan is dat onderzoek tot op heden voor deze categorie kalveren nog geen volwaardig alternatief voor betonroostervloeren heeft opgeleverd.

Uitgangspunt voor het onderhavige artikel is voorts dat alle kalveren gelijktijdig moeten kunnen liggen.

Dit betekent in stalsystemen waarin de kalveren niet zijn aangebonden of in eenlingboxen zijn gehuisvest, dat elk kalf moet kunnen beschikken over een minimum-oppervlakte van de vloer die voldoet aan de in het eerste lid gestelde eisen. Het tweede lid van het onderhavige artikel stelt ten aanzien daarvan normen per leeftijdscategorie.

Voor loopvloeren is van belang dat ze noch te ruw noch te glad zijn met het oog op het voorkomen van overmatige klauwslijtage respectievelijk uitglijden. De stroefheid van de vloer dient derhalve tussen bepaalde grenswaarden te liggen. Voor de betonroostervloeren gelden hiervoor de normen van het Nederlands Normalisatie-Instituut waarin ook normen zijn opgenomen ten aanzien van de breedte en de afwerking van de roosterbalken en de spleetbreedte daartussen. Tevens is hierin opgenomen dat de verschillende roosterelementen vlak dienen te liggen en goed gefixeerd moeten zijn. In het derde lid van artikel 8 van het onderhavige besluit wordt naar de betreffende NEN-normen verwezen.

Bestaande roostervloeren behoeven niet aan de normen te voldoen, hetgeen in artikel 13, eerste lid, wordt bepaald. Bij herbouw of verbouw dient wel aan de gestelde eisen te worden voldaan. Met nadruk wordt erop gewezen dat de eisen van punt 10 van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG ook voor bestaande betonvloeren onverkort gelden vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit. Zo mogen ook deze vloeren geen pijn of verwondingen veroorzaken.

Overigens voldoen in de praktijk vrijwel alle betonroostervloeren reeds aan deze eisen. Een overgangstermijn is dan ook niet nodig geacht.

Artikel 9

Dit artikel geeft een nadere invulling van de verlichtingseisen die in punt 5 van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG aan een stal worden gesteld. In de huidige praktijk van de kalverhouderijen en in overeenstemming met de gemaakte afspraken in het tripartite overleg geldt voor stallen waarin andere kalveren dan vleeskalveren worden gehouden dat de wand of het dak voor ten minste 5% van de vloeroppervlakte van de stal uit lichtdoorlatend materiaal moet bestaan. Gelet op de historische ontwikkeling van de vleeskalverhouderijen, is deze eis voor dit type houderij vooralsnog te streng. Voor deze houderijen wordt thans in de praktijk voor het lichtdoor-

latend materiaal een oppervlakte van 2% van de vloeroppervlakte als voldoende beschouwd. Dit is in het onderhavige artikel overgenomen.

Ten aanzien van de gestelde normen voor dichtdoorlatend materiaal geeft het Landbouwschap aan dat er onvoldoende basis is voor het genoemde percentage en het artikel derhalve geschrapt moet worden, terwijl de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren meent dat voor elke categorie kalveren 5% moet worden voorgeschreven. Nu richtlijn 91/629/EEG op dit punt slechts een verbod stelt op permanente duisternis, is – juist met het oog op de handhaafbaarheid – enige nadere invulling nodig geacht. Ook hier geldt dat nieuwe onderzoeksresultaten en verdere discussie, met name in EG-verband, kunnen leiden tot aanpassing van de richtlijn en van dit besluit. In afwachting van verdere ontwikkelingen is in het besluit vooralsnog zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande praktijk en de gemaakte afspraken, te weten 2% onderscheidenlijk 5% lichtdoorlatend materiaal.

Artikel 10

In punt 6 van de bijlage bij richtlijn 91/629/EEG is bepaald dat zieke en gewonde kalveren zo nodig moeten kunnen worden afgezonderd. In het onderhavige artikel 10 is nader aangegeven dat de daarvoor bestemde ruimte ten minste plaats moet bieden aan 1% van het aantal gehouden kalveren met een ondergrens van één kalf. Overigens behoeft deze ruimte zich niet buiten de gewone stal te bevinden. Het kan ook gaan om een binnen de stal afgescheiden ruimte waarin de zieke en gewonde kalveren afgezonderd van de andere kalveren kunnen worden ondergebracht.

Artikel 11

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 8 van richtlijn 91/629/EEG. Omdat de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren niet voorziet in de mogelijkheid om bij de invoer van dieren eisen te stellen die betrekking hebben op de wijze waarop de dieren in het (derde) land van herkomst worden gehouden, moet de basis van het onderhavige artikel gevonden worden in artikel 111 van de genoemde wet. Dat artikel geeft de mogelijkheid om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van krachtens het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap vastgestelde verplichtingen inzake onderwerpen waarop deze wet van toepassing is, regelen te stellen waarbij kan worden afgeweken van de bepalingen van de wet.

Artikel 12

Door de verwijzing in artikel 2 en artikel 11 naar de bijlage bij onderscheidenlijk artikel 8 van richtlijn 91/629/EEG worden eventuele wijzigingen in die bijlage en dat artikel automatisch onderdeel van het onderhavige besluit. Op deze wijze kunnen wijzigingen die op communautair niveau worden aangebracht snel doorwerken in de nationale regelgeving. Een wijziging van onderdelen van richtlijnen wordt via de communautaire publikatiebladen openbaar gemaakt. Strikt genomen is een afzonderlijke nationale bekendmaking dan niet meer nodig. Als extra waarborg voor de belanghebbenden wordt evenwel in het tweede lid van het onderhavige artikel bepaald dat de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij mededeling doet in de Staatscourant van de betreffende wijzigingen.

Zoals het eerste lid aangeeft is de datum van inwerkingtreding van de toepassing van artikel 2 onderscheidenlijk artikel 11 voorzover daarmee aan de wijzigingen uitvoering wordt gegeven, de datum waarop de Lid-Staten uiterlijk aan de wijzigingen uitvoering moeten hebben gegeven.

Het bovenstaande staat los van de wenselijkheid om over gepubliceerde

communautaire voorstellen voor wijziging van de richtlijn met betrokken nationale organisaties van gedachten te wisselen, zoals het Overlegplatform vleeskalverensector, het Produktschap voor Vee en Vlees, het Produktschap voor Veevoeder en het Landbouwschap bepleiten. Voorzover dat binnen het communautaire tijdsbestek mogelijk is zal getracht worden in een vroeg stadium de voorstellen met de meest betrokkenen te bespreken.

Artikel 13

Dit artikel regelt een overgangsregime voor een aantal artikelen van dit besluit. In de toelichting bij artikel 3, 4, 7 en 8 is op de verschillende overgangsregelingen ingegaan.

Met betrekking tot artikel 4 moet daarbij nog worden opgemerkt dat dit de verplichting die artikel 3, vierde lid, eerste gedachtenstreepje, van richtlijn 91/629/EEG aan de Lid-Staten oplegt om de overgangstermijn te bepalen in het licht van de voorgeschreven inspecties, onverlet laat. Mochten de inspecties daartoe aanleiding geven dan zal derhalve artikel 13 moeten worden aangepast.

De Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. D. Gabor

Transponeringstabel

Richtlijn 91/629/EEG	Kalverenbesluit
artikel 1	—
artikel 2, eerste lid	artikel 1, onderdeel a
tweede lid	—
artikel 3, eerste lid	artikel 4 en artikel 7
tweede lid	—
derde lid	—
vierde lid	artikel 13, tweede lid
artikel 4, eerste lid	artikel 2
tweede lid	—
artikel 5	—
artikel 6	—
artikel 7	—
artikel 8	artikel 11
artikel 9	—
artikel 10	—
artikel 11	—
Bijlage bij richtlijn 91/629/EEG	Kalverenbesluit
punt 1	artikel 2, tweede lid
punt 2	artikel 2, tweede lid
punt 3	artikel 2, tweede lid
punt 4, eerste alinea	artikel 2, derde lid
tweede alinea, eerste zin	artikel 2, tweede lid
laatste zin	artikel 2, derde lid
punt 5	artikel 2, tweede lid
punt 6, eerste alinea	artikel 2, derde lid
tweede alinea	artikel 2, tweede lid
derde alinea	artikel 2, derde lid
punt 7	artikel 2, tweede lid
punt 8, eerste en tweede zin	artikel 2, derde lid
laatste zin	artikel 2, tweede lid
punt 9	artikel 2, derde lid
punt 10	artikel 2, tweede lid
punt 11	artikel 2, derde lid
punt 12, eerste zin	artikel 2, derde lid
laatste zin	artikel 2, tweede zin
punt 13	artikel 2, tweede lid
punt 14 (ontwerpen, bouwen, plaatsen van voeder- en drinkinstallaties) (onderhoud van voeder- en drink- installaties)	artikel 2, tweede lid artikel 2, derde lid